

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата економічних наук, доцента Міщука Ігоря Пилиповича

на дисертаційну роботу ШОВКОВОЇ Олени Аркадіївни

на тему «ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПРОСУВАННЯ ПРОДОВОЛЬСТВА

ТОРГОВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-

ТЕХНОЛОГІЙ»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі, обраний Україною шлях інтеграції у європейську спільноту, не можуть оминати і проблему модернізації ринку продовольства в країні відповідно до умов сьогодення, одним з елементів якого є Інтернет-торгівля. У той же час, подальший розвиток роздрібної торгівлі продовольством із застосуванням засобів Інтернет-технологій вимагає вирішення питань, пов'язаних із підвищенням її якісного рівня, що значною мірою дозволить зміцнити ступінь довіри до Інтернет-торгівлі з боку усіх зацікавлених користувачів і суспільства загалом.

Загальні питання організаційного і методичного забезпечення процесу просування продовольства знайшли достатньо широке відображення у розробках науковців, але проблеми формування й удосконалення ефективних механізмів просування засобами Інтернет-технологій не досліджувалися. У світлі цього, дисертаційна робота Шовкової О. А. на тему: «Формування механізмів просування продовольства торговельними підприємствами засобами Інтернет-технологій» є своєчасною і актуальною, має значний теоретичний і практичний інтерес.

Актуальність теми підтверджується зв'язком дослідження з науковими планами та програмами ВНЗ Укоопспілки «Полтавського університету економіки і торгівлі», зокрема, дисертація є складовою науково-дослідних робіт за темою: «Стратегічні аспекти підвищення ефективності функціонування підприємств регіону».

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, що виносяться на захист, підтверджуються аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених, використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, статистичних та емпіричних даних. Наукові положення, висновки та результати, які містяться у дисертації, базуються на глибокому теоретичному аналізі та систематизації наукових праць з проблем функціонування продовольчого ринку, формування механізмів просування, ефективності збуту з використанням мережі Інтернет. У роботі досліджено практику господарювання та управління торговельними підприємствами України, зокрема Полтавської області. Інформаційна база дослідження охоплює офіційну інформацію Державної служби статистики України, звітні дані статистичної та фінансової звітності підприємств торгівлі, експертні оцінки, аналітичні розрахунки дисертанта.

Об'єкт, предмет, мета роботи логічно пов'язані та чітко окреслюють поле дослідження. Об'єктом дослідження виступає процес просування продовольства торговельними підприємствами. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних, практичних положень та інструментів формування механізмів просування продовольства торговельними підприємствами засобами Інтернет-технологій. Дисертантом досить чітко сформульована мета дослідження, яка спрямована на розвиток науково-теоретичних підходів та визначення практичного інструментарію щодо формування механізмів просування продовольства засобами Інтернет-технологій. Зміст сформульованих наукових завдань структурно і логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття визначеної теми дисертації та досягнення поставленої мети.

Обґрунтування обраної теми дисертації слід вважати змістовним та переконливим, а коло вирішуваних завдань - таким, що сприяє розкриттю теми та досягненню

мети дослідження. Таким чином, пропозиціям, розробкам та висновкам, які представлені в дисертації, притаманна повнота та логічність викладення, достатній рівень обґрунтованості і достовірності, наукова новизна.

Вірогідність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується їх апробацією у відкритому друку, обговоренням на міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Обґрунтованість і достовірність висновків та рекомендацій підтверджується наявністю відповідних актів впровадження результатів дисертаційної роботи в практичну діяльність торговельних підприємств Полтавської області, а також у навчальний процес ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

3. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації

Достовірність результатів дослідження забезпечується коректним формулюванням наукових і практичних завдань дослідження, цілісністю, пов'язаністю та завершеністю наукового дослідження, логічним зв'язком експериментальної частини з теоретичними результатами, впровадженням запропонованих у роботі розробок у практичну діяльність підприємств роздрібно́ї торгівлі.

Зміст дисертації дозволяє стверджувати, що дисертаційна робота є певним внеском у розвиток теоретичних положень та розробки науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо формування механізмів просування продовольства для торговельних підприємств засобами Інтернет-технологій

У межах вирішення даної проблеми автором запропоновано низку рекомендацій і пропозицій, які заслуговують на увагу та відзначаються науковою новизною, зокрема:

- автором удосконалений комплексний підхід до управління просуванням продовольства, за яким зроблено акцент на економічних та організаційних аспектах функціональних систем торговельного підприємства шляхом виокремлення послідовних етапів просування товарів, які забезпечують його циклічність та дають змогу виділити конкретні завдання для кожної функціональної системи (с.75-76);

- здобувачем удосконалена система показників ефективності економічного та організаційного механізмів просування продовольства шляхом групування показників ефективності у блоки оцінки функціональних систем, які враховують взаємозв'язок процесів просування та збуту, що уможливило здійснення оцінки ефективності механізмів просування (с. 96-97);

- дисертантом удосконалений концептуальний підхід до формування механізмів просування продовольства з використанням Інтернет-технологій, основу якого становить структурно-логічна послідовність створення та впровадження економічного та організаційного механізмів на основі розподілу завдань просування на економічні й організаційні (с. 137-142);

- автором розвинуто трактування сутності поняття „механізм просування продовольства”, що розглядається як комплекс дій стосовно доведення продукції торговельними підприємствами до споживачів, які базуються на органічному поєднанні принципів управління процесами та умов організації товароруку з використанням інструментів комунікацій і збуту, форм продажу продовольства та системи забезпечення бізнес-процесів з метою спонукання споживачів до купівлі й активізації продажу продукції (с.25-27);

- заслуговує на увагу також авторський підхід до удосконалення процесів реалізації продовольства шляхом впровадження економічного та організаційного механізмів просування засобами Інтернет-технологій, який передбачає цілісну систему елементів технологічних процесів доведення продукції до споживачів, що враховує особливості реалізації продовольства через Інтернет-магазин, наявні ресурси підприємств і зорієнтований на сукупність взаємопов'язаних просування товарних ресурсів в контексті використання власної системи збуту (с. 161-162).

Практичне значення мають такі розробки як: комплексний підхід до управління просуванням продовольства, який постає підґрунтям для підвищення ефективності управління просуванням продовольства на торговельних підприємствах; система показників ефективності економічного та організаційного механізмів просування продовольства; запропонована та апробована анкета опитування

цільової аудиторії Інтернет-магазину; методика визначення рекомендованого асортименту для Інтернет-магазину тощо.

Робота містить ще й інші цікаві та корисні висновки та повинна стати об'єктом прискіпливого вивчення фахівців, які займаються подібною проблематикою.

4. Дискусійні положення та зауваження до роботи

1. На наш погляд, намагання формалізувати процес просування продовольства з використанням Інтернет-технологій мають право на життя. Однак, в аналітичній частині дисертації здобувач зосередився переважно на економічних показниках діяльності торговельних підприємств (трудомісткість, фондомісткість, рентабельність ресурсів – с.97–114). При цьому текст розділу 2 залишає враження економічного аналізу діяльності підприємств, в якому ідея впровадження Інтернет-технологій не прослідковується.
2. На наш погляд, робота значно виграла б, якщо б за підсумками критичного аналізу змісту окремих категорій чи дефініцій дисертант чітко відображав власне ставлення до позицій чи тверджень окремих авторів, а також пропонував би авторське узагальнення відповідного поняття чи твердження. - Цього, зокрема, не видно в контексті відображеного в пп.1.1 аналізу змісту поняття «механізм», а також – терміну «просування продукції» (в той час, як дана вимога дотримана щодо терміну «механізм просування продовольства»).
3. В тексті розділу 1 автором наведено досить ґрунтовний узагальнений перелік проблем, які ускладнюють впровадження електронної комерції (с.52-54), гостроту яких, на наш погляд, було б доцільно підтвердити посиланнями на праці авторитетних науковців;
4. Низка наведених на с.32 показників (напр. – наявність транспортних засобів, наявність складської мережі, можливість термінової поставки товарів за замовленням, можливість приймання неякісного товару та його заміни, можливість кількісних трансформацій товарних партій тощо), які за твердженням здобувача, «...характеризують ефективність каналів товароруку», на

наш погляд не є показниками ефективності, натомість можуть трактуватись як характеристики окремих каналів товароруху;

5. Певні сумніви викликає питання обґрунтованості окремих аналітичних підходів здобувача, наприклад: наскільки коректно порівнювати діяльність ТОВ „ГалФрукт-Трейд”, ТОВ «Універсам-Полтава» і Полтавської ОСС з точки зору їх економічного, технічного, кадрового потенціалу, локалізації торговельних об’єктів, рівня їх спеціалізації, специфіки обслуговуваних територій та ін., відображених, зокрема, в Додатку Б? Більше того, існує сумнів у правильності виділення такого єдиного суб’єкта торговельної діяльності, як «підприємства Полтавської ОСС», зважаючи на складну організаційну структуру системи споживчої кооперації та специфіку ієрархічної побудови кооперативної торгівлі;
6. В контексті наведеного вище зауваження щодо підприємств Полтавської ОСС, незрозуміло, як практично може бути реалізована рекомендація автора щодо створення Інтернет-магазину «підприємств Полтавської ОСС» (див. пп.3.2): це має бути єдиний для всіх підприємств облспоживспілки Інтернет-магазин з рекомендованим на с.174-176 штатом персоналу, чи для кожного з територіально локалізованих у різних адміністративних районах Полтавської області підприємства Полтавської ОСС автор пропонує створити окремий структурний підрозділ з реалізації продовольства за Інтернет-технологіями?
7. В тексті дисертації на с.51 здобувач стверджує про неприйнятність окремих форм електронної торгівлі (таких, як електронний торговельний майданчик та Інтернет-аукціон) для роздрібного продажу продуктів харчування і, одночасно з цим, вказує, що різноманітність форматів Інтернет-торгівлі надає підприємствам можливість обирати їх оптимальний варіант. Але, як впливає з подальшого тексту, реально це різноманіття та наведені у Розділі 3 рекомендації автора з практичного впровадження Інтернет-технологій в системі просування продовольства зводяться лише до вибору між форматами Інтернет-вітрини та Інтернет-магазину (з неповним або автоматичним циклом обслуговування).

Проте, наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

5. Загальні висновки і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Шовкової О. А. виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення та науково-методичні підходи до вирішення актуального наукового завдання розробки теоретичних і практичних рекомендацій щодо формування механізмів просування продовольства засобами Інтернет-технологій.

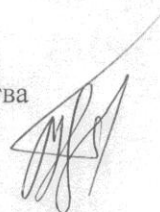
Актуальність теми дослідження, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Завдання дослідження охоплюють широке коло питань, що дозволило автору всебічно вивчити досліджуваний об'єкт і досягти поставленої мети. Роботу позитивно відрізняє продумана структура, чіткість та логічність розв'язання проблеми дослідження, обґрунтованість та аргументованість методів і підходів щодо рішення поставлених завдань. Стиль викладення тексту дисертації носить науковий характер.

Аналіз змісту автореферату, друкованих праць за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що в них достатньо повно відображено методику дослідження, наукові результати і основні висновки. Автореферат дисертаційної роботи відповідає за своїм змістом та структурою дисертації. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, необхідним чином відображено у дисертаційній роботі. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Результати дослідження викладені автором у 16 наукових працях (дисертанту належить 4 д.а.), з яких 7 – у фахових наукових виданнях. Пропозиції автора апробовані на 7 науково-практичних конференціях різного рівня у Полтаві, Херсоні, Донецьку, Львові, Одесі, тобто, основні положення дослідження пройшли всі види апробації: вони опубліковані, впроваджені, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Таким чином, викладене дозволяє стверджувати, що дисертація на тему «Формування механізмів просування продовольства торговельними підприємствами засобами Інтернет-технологій» за якістю дослідження, рівнем наукової новизни одержаних результатів і їх практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Шовкова Олена Аркадіївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

професор кафедри комерційної діяльності і підприємництва
Львівського торговельно-економічного університету,
к.е.н., доцент

І. П. Мішук

